

Представники ЄС похвалили прогрес, досягнутий українською владою у здійсненні реформ та ухваленні ключових законодавчих рішень, зокрема щодо лібералізації ринку землі.

У своєму баченні майбутнього «Східного партнерства» Україна надалі виходитиме зі своїх європейських прагнень, країна налаштована на подальше далекоюсяжне поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції з ЄС, в тому числі поступове приєднання до внутрішнього ринку Європейського Союзу [3].

Україна підтримує підхід щодо подальшої розбудови «Східного партнерства» з урахуванням особливостей двосторонніх відносин ЄС з державами-партнерами, їхніх пріоритетів і потреб, а також прогресу на шляху реформ. Мова йде про перетворення, зокрема у сфері юстиції і боротьби з корупцією.

Список використаних джерел

1. Нове Східне партнерство: як Євросоюз змінить свою політику щодо сусідів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/03/25/7107938/>.

2. Східне партнерство має сприяти інтеграції України у ринок ЄС – Кулеба [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3010191-shidne-partnerstvo-mae-spriati-integracii-ukraini-u-rinok-es-kuleba.html>.

3. У МЗС України відреагували на затвердження Радою ЄС висновків щодо «Східного партнерства» [Електронний ресурс] // Інформаційне агентство УНІАН – Режим доступу: <https://www.unian.ua/politics/shidne-partnerstvo-rada-yes-uhvalila-visnovki-shchodo-shidnogo-partnerstva-novini-ukrajina-10992185.html>.

Лучкін С.

*студент II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
доцент кафедри міжнародного права
та міграційної політики ТНЕУ*

Яремко О.М.

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ: ПРОБЛЕМА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Окупація Автономної Республіки Крим, шостий рік війни на Донбасі, розстріли на Майдані, що спричинені агресією Російської Федерації – усе це свідчить про необхідність використання Україною ефективних міжнародно-правових інструментів задля притягнення Росії до відповідальності. На жаль, слід констатувати, що на сьогодні Російська Федерація, яка вчинила значну кількість злочинів проти людяності, а також воєнних злочинів, уникає відповідальності, а, отже, і покарань, лише через те, що законодавство України про кримінальну відповідальність не відповідає положенням міжнародного кримінального та гуманітарного права, що містять міжнародні стандарти у сфері відповідальності за воєнні злочини. Тому відповідальність за воєнні злочини – це одна із архіважливих проблем сучасної України.

В українському суспільстві відсутнє правосуддя за міжнародні злочини. Дії із окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим, а також окупації частково і Донецької та Луганської областей, повинні кваліфікуватися як міжнародний збройний конфлікт, адже, в нормах міжнародного гуманітарного права такі дії визначаються як міжнародні злочини (насамперед, воєнні злочини).

У Кримінальному кодексі України (далі – КК України) відсутній термін «воєнні злочини», відповідно і відсутнє його визначення. У той же час КК України в назві розділу XIX використовує термін «військові злочини» [1], який по своїй суті не є синонімом терміну «воєнні злочини».

Воєнний злочин (англ. - war crime, укр. – воєнний злочин) - порушення законів і звичаїв війни (тобто міжнародного гуманітарного права), що тягне індивідуальну кримінальну відповідальність. Є злочином проти міжнародного права та, за умови належної його імплементації на національному рівні, проти внутрішньодержавного кримінального права [2].

Військовий злочин (англ. - military offence, укр. – військовий злочин) - злочин проти встановленого порядку несення військової служби, вчинений спеціальним суб'єктом - військовослужбовцем. Є злочином лише за внутрішньодержавним кримінальним правом [2].

Проте, не дивлячись на те, що законодавець не застосував у КК України термін «воєнні злочини», ми все таки знаходимо у чинному КК України склади злочинів, які на рівні міжнародного кримінального права і гуманітарного права становлять систему воєнних злочинів. І розміщені вони у двох різних розділах Особливої частини КК України - у розділі XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» та розділі XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» [1].

Так у розділі XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» Особливої частини КК України:

- 1) мародерство (ст. 432 КК України);
- 2) насильство над населенням у районі воєнних дій (ст. 433 КК України);
- 3) погане поводження з військовополоненими (ст. 434 КК України);
- 4) незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею (ст. 435 КК України).

У розділі XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» Особливої частини КК України:

- 1) порушення законів та звичаїв війни (ст. 438 КК України);
- 2) застосування зброї масового знищення (ст. 439 КК України) [4, с. 112].

Наявність вище зазначених статей у чинному законі про кримінальну відповідальність є наслідком імплементації окремих положень міжнародних договорів у кримінальне законодавство України.

У той же час відсутність чіткої систематизації норм, що передбачають кримінальну відповідальність за воєнні злочини (в тому числі і не повна їх відповідність міжнародним стандартам із відповідальності за воєнні злочини), а також, відсутність відображення у КК України усіх складів злочинів, які на рівні міжнародного права визнані «воєнними злочинами», призводить до дискусійності у розумінні поняття «воєнні злочини» та їх переліку.

Чинне законодавство України перешкоджає здійснювати національними правоохоронними органами і судами кваліфікацію воєнних злочинів і злочинів проти людяності як міжнародних злочинів, що не мають термінів давності. І це є серйозною проблемою в контексті поданих Україною позовів до Російської Федерації. Адже щоб вистояти у боротьбі за свою незалежність Україна використовує міжнародне право заради встановлення справедливості та притягнення Російської Федерації до міжнародно-правової відповідальності [5].

Міжнародні злочини – це найтяжчі злочини, що посягають на основи міжнародного правопорядку. До них належать злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочини агресії. Це ті злочини, які підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду.

Групою українських і міжнародних експертів з національного кримінального права, міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права, науковцями та народними депутатами розроблено законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права» (р.н.2689), який зареєстровано 27 грудня 2019 р. [5].

Даним законопроектом, насамперед, передбачено:

- заборону звільнення від кримінальної відповідальності осіб, що вчинили воєнні злочини (злочини проти миру та безпеки людства, передбачені у ст.ст. 437-438-5, 442 і 442-1 КК України) ;

- заборону застосування строків давності у разі вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, передбачених у ст.ст. 109-114-1 і 439 КК України;

- можливість застосування довічного позбавлення волі за вчинення готування до злочину та замаху на злочин у випадках вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, передбачених у ст.ст. 109-114-1 КК України, проти миру та безпеки людства та міжнародного правопорядку, передбачених у ст.ст. 437-438, 438-2-4384, 439, 442, 4421 і 443 КК України.

- заборону призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, якщо було вчинено злочин проти миру чи безпеки людства, передбачений у ст.ст. 437-438-5, 442, 442-1 КК України;

- заборону застосування звільнення від покарання та його відбування (крім звільнення на підставі ч. 2 і ч. 3 ст. 74, ст. 81 і ст. 84 КК України) у випадках вчинення злочинів проти миру та безпеки людства, передбачених у ст. ст. 437-438-5, 442, 442-1 КК України;

- виключення із Розділу XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» Особливої частини КК України ст. 432 «Мародерство», ст. 433 «Насильство над населенням у районі воєнних дій» і ст. 435 «Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею»;

- нову редакцію ст. 434 КК України (нова назва статті «Недбале виконання обов'язків щодо хворих і поранених осіб»), ст. 436 КК України (нова назва статті «Публічні заклики до акту агресії або збройного конфлікту неміжнародного характеру»), ст. 437 КК України (нова назва статті «Злочин агресії», ст. 438 КК України (нова назва статті «Воєнні злочини стосовно особи»), ст. 442 «Геноцид» КК України;

- нові склади злочинів: воєнні злочини проти власності (ст. 438-1 КК України), воєнні злочини, що полягають у застосуванні заборонених методів ведення війни (ст. 438-2 КК України), воєнні злочини, що полягають у застосуванні заборонених засобів ведення війни (ст. 438-3 КК України), воєнні злочини проти гуманітарних операцій та використання символів (ст. 438-4 КК України), воєнні злочини проти рухомих та нерухомих цінностей, будівель та центрів, що перебувають під захистом міжнародного гуманітарного права (ст. 438-5 КК України), злочини проти людяності (ст. 442-1 КК України) [2].

Вище зазначені зміни до КК України дадуть можливість національним органам досудового розслідування і судам ефективно притягувати до відповідальності осіб за вчинені ними воєнні злочини [5].

Міжнародні злочини (в тому числі й воєнні злочини) не мають терміну давності, а засуджені за міжнародні злочини особи не підлягають амністії, як цього вимагає Росія в рамках Мінського процесу. Зволікання з ухваленням вище згаданого законопроекту (р.н.2689) може призвести до невідтворних наслідків. Представники ООН в Україні зареєстрували за останні шість років тисячі таких злочинів як злочини проти людства, воєнні злочини на основі агресії, сексуальне насильство. Десятки тисяч жертв російської збройної агресії та їхніх родин чекають на справедливе правосуддя над представниками незаконних збройних формувань. Проте, злочинців досі не покарано. І на цьому особливо наголошує Голова моніторингової місії ООН з прав людини в Україні Матільда Богнер [5].

На території Донецької та Луганської областей не вибірково є обстріли цивільних об'єктів, переслідування за ознакою національного походження чи політичних переконань, незаконні утримування, катування, призови до збройних сил держави-окупанта, геноцид, злочини агресії. Такі злочинні дії фактично є епізодами злочинів проти людяності та воєнних злочинів. Проте за сьогоднішньої редакції КК України їх (вище згадані злочинні дії) кваліфікують як злочини проти громадської безпеки, проти життя і здоров'я особи, проти

власності, проти статевої свободи і статевої недоторканості особи (терористичний акт, розбій, зґвалтування та ін.).

Отже, сьогодні основне завдання і обов'язок держави – забезпечити невідворотність покарання за міжнародні злочини (в тому числі, за воєнні), як в міжнародних інстанціях, так і в Україні. Тому важливо у короткі терміни прийняти законопроект, що зареєстрований у Верховній Раді України за номером 2689. Адже через необхідність імплементації у національне законодавство норм міжнародного кримінального і гуманітарного права щодо переслідування за воєнні злочини пройшли майже усі європейській країни.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05 травня 2001 р. (редакція від 28 квітня 2020 р.)
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14 травня 2020 р.).

2. «Воєнний злочин» та «Військовий злочин» - дві великі різниці. URL: <https://linkodrom.com/links/195078.htm>

3. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права» № 2689 від 27 грудня 2019 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67804

4. Піддубна М. В. *Об'єкт воєнних злочинів у кримінальному праві України. Університетські наукові записки*. С. 110 – 122. URL: <http://www.univer.km.ua/visnyk/1720.pdf>

5. Чи каратимуть в Україні за воєнні злочини? URL: <https://armyinform.com.ua/2020/02/chy-karatymut-v-ukrayini-za-voeyenni-zlochyny/>

Матящук Ю.

студент 3 курсу

факультету міжнародних відносин

Східноєвропейського національного

університету імені Лесі Українки

Науковий керівник: к.політ. н., доцент

кафедри міжнародних

відносин і регіональних студій

Східноєвропейського національного

університету ім. Лесі Українки

Вознюк Є.В.

СУЧАСНІ ТА ІСТОРИЧНІ ПРОТИРІЧЧЯ ВСЕРЕДИНІ НАТО

Блок НАТО існує уже 71 рік і характерним є те, що за останнє десятиріччя він суттєво розширив свій вплив і залучив нових членів. Однак, не дивлячись на тверду стабільність і монолітність, альянс регулярно відчуває проблеми всередині організації.

З початком Холодної війни розбіжності всередині альянсу проявлялись в тій чи іншій мірі. Перший приклад трапився вже після року створення Альянсу і був пов'язаний із Корейською війною. Конфлікт відбувався з перемінним успіхом для півночі та півдня. Спочатку Північна Корея практично захопила Південну, але із втручанням сил ООН, ситуація стала протилежною. Саме у розпалі війни президент США Гарі Труман заявив, що вони готові застосувати ядерну зброю в Кореї для вирішення питання. Ця заява викликала побоювання та обурення у європейській частині НАТО, зокрема, у Великобританії, так як саме там знаходилась стратегічна авіація. І, у випадку ядерного удару, відповідь «прилетіла» б прямо на британців. Після переговорів влада корони наполягала на тому, щоб американці не посилювали конфлікт і утримались від ядерного бомбардування. Хоча, вже через рік, генерал Дуглас Макартур знову публічно пригрозив ядерним ударом, тільки тепер уже по Китаю.